

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

Ezékiel 34. része.

A TIZÁNTÚLI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Felelős szerkesztő és kiadó:

D. Dr. RÉVÉSZ IMRE

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZÁM. (PÜSPÖKI HIVATAL)

Megjelenik havonként kétszer, 1-én és 15-én
Előfizetési ára évi 20 forint

NAGY ÉS KIS EGYHÁZKÖZSÉGEK

Egy félévszázadnál hosszabb idő óta foglalkoztatja állandóan a magyarországi református közvéleményt és egyházi törvényhozást a nagynépességű egyházközségek problémája. Annál égetőbb lett ez, minél inkább távolodott a templomtól, kivált a városi lakosság és minél inkább kezdett hallgatni más tanítások prófétaira. Még a múlt század vége felé is a városi lakosság hangadói a jómódú, vagy legalább nyugodt életviszonyok közt élő polgárok voltak, akik vasárnaponként hűségesen megjelentek legalább a délelőtti istentiszteleten és hűségesen meghallgatták a lelkipásztor ötvenhatvan percig is eltartó, mély bölcsességgel telt és igen sokszor szónoki virágokkal alaposan felcifrázott prédikációját. Lehet, hogy némelyiküknél nem a hitbuzgóság volt a templomba hajtó erő, hanem csak az életrend szokásos menete (mint ebédhez a töltöttkáposzta), vagy ennél rosszabb: a társas életben előrehaladhatás ilyen úton biztosítása, ám bármi okból mentek, a templomok telve voltak és az ige hallgatóinak nagy sokaságára mégis csak mindig ragadt valami a jóból. Mióta a városok Magyarországon is a gyáripár székhelyei lettek és ezen az úton nagyrészt proletár lakossággal népesedtek meg, a helyzet lényegesen megváltozott. A munkás elem a maga sok nélkülözésével elsősorban azok iránt a megoldási módok iránt érdeklődött, amelyek magának és gyermekeinek kenyeret, ruhát és meleg szobát biztosíthatnak, a hideg, sokszor rideg templomtól és az ott elhangzó szép szavaktól nem kapott, tehát nem is várt semmi közvetlen eredményt, a tanulószobáiba (ha ugyan nem rosszabb helyre) elvonuló lelkipásztort idegennek találta, nem hitt a szavának, a vallást és a templomot csak az együgyűek félrevezetésére alkalmas intézménynek, tehát károsnak tartotta. Ez a gondolatmenet aztán úgy beleevődött a városi munkástársadalomba, hogy irányadó maradt akkor is, amikor már anyagi helyzete lényegesen jobbá, műveltsége sokkal magasabbá, gazdasági és politikai állapota a jómódú polgársággal versenyzővé lett, annál inkább, mert legalább is a látszat szerint a munkásság csakugyan nagyarányú felmelkedésének tényezője olyan szervezet volt, amely az egyházzal nem rokonszenvezett, amely iránti hála tehát még a vallásos hajlamúakat is bizonyos tartózkodásra indította az egyház irányában. Így történt, hogy a városi lakosság egy nagyszámú rétege egyáltalán nem kereste többé önként a templomot, amelyhez ragaszkodás az ő körében nem a társadalmi érvénycsülés előmozdítója, hanem éppen a kifogásolás vagy kigúnyoltatás lehetősége lett volna.

Ezzel lényegesen átalakult a lelkipásztor, kivált az ige hirdetésén kívül egyéb templomi ráhatással nem rendelkező református lelkipásztor feladata. Nem elég neki bölcsen és szépen hirdetni az igét: fel is kell keresnie azokat, akikkel az igét meghallatni akarja. Mert másként csak a falaknak prédikál. Ezt az új

munkát pedig természetesen lehetetlen végeznie azzal a nagy tömeggel, amelynek befogadására a nagynépességű egyházközség tágas temploma elég lehetett, de felkeresésére, egyénenként megnyerésére egy, vagy egy pár ember munkája nem lehet elég. Folyvást kerestük tehát a megoldás lehetőségét és állapítottunk meg szabályokat, amelyek szerint a nagy egyházközségeknek tagozódnia és több munkacsoport beállítani kell. Ámde a szépen kiokoskodott szabályok megvalósulása megakadt az anyagi erők hiányán. Az itt figyelemre méltó, hogy minél inkább érzik a több munkacsoport alkalmazásának szükségességét, annál kevesebbet mutatkozik a megvalósítás anyagi lehetősége. Mert az egyház tagjainak szaporodásával mind nagyobb lesz az arányszám az azoknak, akik egyáltalán nem érznek semmi közösséget az egyházzal és fogesikorgatva fizetnek a végrehajtónak egyházi adót. Ebből a keserves egyházi adóból pedig új állásokat alapítani nem lehet. Volna ugyan még egy másik lehetőség: az állam segítő adományának igénybevétele, ám akármiként gondolkodunk erről elvileg, a gyakorlatban már is megtanulhatjuk, hogy a tisztán állami támogatásra alapított lelkipásztori állások a levegőre vannak alapozva. Ettől is eltekintve azonban: éppen azokon a helyeken, amelyeken a nagy népesség miatt az állások szaporítása szükséges, a legkevesebb vannak meg az állami fizetékiegészítés kieszközölésének feltételei. Tehát legnagyobb részt maradtunk az írott szabálynak a törvénykönyvben megörzülésénél, esetleg gyakorlatilag remélt, változásban azonban nem sokat ért változtatásánál.

Ma már a nagynépességű egyházközségek ügyével nem lehet tovább várakozni. Mindenki látja, bár csupán a mai helyzetben a nagynépességű és keveslelkipásztorú egyházközségek menthetetlenül pusztulás útján vannak, ha csak az utolsó órákban hozzá nem látunk a gyökeres orvosláshoz.

Azt nem mondhatom, hogy erre most a kedvező alkalom. De azt mondom igenis, hogy erre sohasem volt meg olyan mértékben a lehetőség, mint éppen most.

Most a külső viszonyok kényszerítő hatása alatt szerbe-számba kell venni magát minden egyházközségnek. Megállapítani, hogy valójában hogyan is áll. Kik tartoznak beléje, kik azok, akik csak az anyakönyvi adatok szerint volnának hozzátartozók. Ez utóbbiak ugyan egyáltalán nem figyelmen kívül hagyandó mennyiség a lelki munka szempontjából. Sőt ezekkel nagyon is törődni kell, hazaédesgetni őket. De igenis elhanyagolandó mennyiség az egyház anyagi erejének megállapítása szempontjából. Azzal tisztában kell lennünk, hogy ezektől minél kevesebb, vagy tán semmi garast sem fogunk kapni. Nincs is értelme tehát az adózók közt nyilvántartásuknak. Ha kapunk tőlük valamit: az tiszta nyereség. Vagyis ime az egyházközségnek saját érdekében, anyagi ereje és feladatai

nagysága megállapíthatása végett meg kell tenni ezt a most szükséges egyházi népszámlálást. Ennek útján kiderül, mekkora népességű valójában az egyházközség. Meg az is, mekkora missziói munka vár rá. Az is, hogy mekkora az anyagi ereje. Az első kérdés talán kellemetlen meglepetést ad: sokkal kevesebb az egyháztagok száma, mint amekkorának reméltük. A harmadik azonban minden bizonnyal kellemes meglepetést fog hozni: sokkal több anyagi támasztékot fogunk nyerni megmaradó egyházi tagjainktól, mint amennyire az anyagiaskodók számíthattak.

Ennek a munkának elvégzése után aztán rögtön szigorúan végre kell hajtani a most is érvényben levő egyházi törvényt. A budapesti fasori egyházközség presbitériumának munkálata ennél többet kíván: minden háromezer lélekszám után egy lelkipásztort. Igazsága van. Azaz nincs igazsága, mert nem is háromezer, hanem ezerötven vagy kétezer után kellene egy pásztor. Azonban addig is, míg etekintetben új törvény rendelkeznek, legalább valósítsuk meg a most is érvényben levő törvényt és szervezzünk mindenütt minden ötezer lélek után egy lelkipásztori állást. Ez természetesen nem fog menni a parókiális körök rendszerének fenn tartásával. Még ha a néhol ma is szokásos sorbaprédikálás rendszerének még az emlékét is elfelejtjük, akkor sem lehet az egyházrészek hibrid alakulatával komolyabb eredményeket elérni. Teljes felelősséget az egyházi életért lelkipásztorok és egyháztagok csak akkor éreznek, ha minden csoport tisztában van azzal, hogy magának alkot vagy magának árt. Ez pedig csak az önálló egyházközségekre tagozódás mellett lehetséges.

Véleményem szerint tehát a nagy egyházközségek ügyében ezidőszent nincs egyéb tennivaló, mint kimondani a kérlelhetetlen szigorúsággal végrehajtását az egyházi törvénynek, vagyis, minden ötezer jelentkező egyháztag után legalább egy lelkipásztori állás fenntartásának, kiegészítve egy olyan zsinati utasítással, amely szerint a törvény végrehajtásánál az abban meghatározott két alternatíva közül (önálló egyházközségek vagy parókiális körök) csak az egyik, az önálló egyházközségekre alakulás legyen irányadó. Ez az említettem módokat mellett nem fog jelenteni a lelki-

pásztorokban túl nagy szaporodást, de mégis minden bizonnyal számottevőt. Debrecen például aligha fog kiadni 16—18 köteles új egyházközséget, de reményem szerint 12-t vagy 14-et minden esetre. A pásztorok a javadalmát a megalakuló egyházközség elő fogja mindenütt teremteni.

Kevesebb a reménységem a nagyon kicsiny egyházközségek sorsa felől. Vannak egyházközségeink 300—400 lélekszámból, sőt kevesebből állók. Ez azt jelenti, hogy 40—50 család alkot egy egyházközséget. Nem baj, a 40—50 egyszerű családnak nagyon is szüksége lehet a lelkipásztor gondozására és éppen elég munkát is adnak egy pásztorok, ha az elég bölcs és elég hű megkeresni a munkaalkalmakat. Azonban a munkás méltó a maga bérére és nem bizonyos, hogy a 40—50 szegény család el tudja-e tartani a lelkipásztort. Már értem, állami támogatás nélkül. Hallom ugyanis, van olyan egyházközség is, amelyben a helyi javadalmat évi 100 forintnál kevesebbre kell értékelni. Ebből természetesen nem élhet meg a lelkipásztor. Az is igaz, hogy ha jó munkát végez, gondoskodni fognak róla az egyházközség tagjai. Hiszen 1898 előtt is volt ott lelkipásztor, állami fizetékkel, mégis megélt, gyermekeket is neveltetett. Tehát ha a híveivel jó egyetértésben van, most is megélhet. Azonban a kis egyházközségek sorsa felől mégis aggodalmam van. Valószínűnek tartom, hogy nem csupán átmenetileg, hanem tartósabban is lesz nálunk lelkészhiány. Akkor pedig ezekbe a parányi egyházközségekbe nem jut lelkész. Mert a lelkész is arra fog törekedni, hogy inkább olyan helyen lehessen, ahol a gyermekeit kedvezőbben neveltetheti; az egyházi közérdek is azt kívánja, hogy ha már nem tudunk minden állásra lelkipásztort juttatni, inkább a nagynépességű helyekre jusson, a kicsi és egymáshoz közel fekvő egyházközségeket pedig elláthatja körlelkész.

Ebben a tekintetben nincsen semmi olyan törvényünk, amelynek végrehajtását szorgalmazhatnók, talán a tavaszi Zsinatnak nem is kellene ezekre nézve rendelkezést tenni, de ez is minden bizonnyal olyan probléma, amelynek megoldása a közeljövő szükségképpen feladata.

K. B.

Egy biztató jel

Az idén következett el 100 éves fordulójának, hogy Londonban megalakult az Evangéliumi Világszövetség s az esztendő első teljes hetében együttes imádkozásra hívta össze mindazokat, akik Istent a Jézus Krisztusban imádják.

Szegeden a 100 éves jubileum egybeesett annak 10 esztendő fordulóival, hogy ezt az egyetemes imahetet rendszeresen megtartjuk: reformátusok, evangélikusok, metodisták és más kisebb evangéliumi közösségek.

Az esztendő folyamán pedig azok, akik együttes imádkozással indultunk neki az új esztendőnek — minden hónap első hétfőjén ú. n. Alliance-imaóra jövünk össze.

Az idei 10 esztendő fordulót különösen is megáldotta az Isten: lehetővé tette a közös úrvacsoravételt s megengedte, hogy együttes imádkozásunkba bekapcsolódjanak görögkeleti magyar testvéreink is.

Sőt egy biztató jeladást kaptunk a római katolikus egyháztól is, akiket eddigi szokásunkhoz híven szintén felkértünk a közös imádkozásba való bekapcsolódásra. Úgy érezzük, hogy most nem hiába!

Bár a válaszuk „konkrétumot” nem tartalmaz, mi mégis annak vesszük azt. Isten iránti hálából közre is adjuk ezt a választ:

„Nagytisztelétű Uram! Előterjesztésem az imahét ügyében multkorai megbeszélésünk értelmében még aznap meg-

teltem a megyéspüspök úrhoz, amelyre a másolatban idecsatolt választ kaptam. Konkrétumot ugyan a felmerült kívánság értelmében nem tartalmaz, úgy érzem mégis, örvendünk kell a mindkét oldalról egyre sürűbben felvillanó vágyakozásnak, amelynek az Úr Krisztusban való egységet óhajtja és az „egy akol, egy pásztor” gondolat jegyében imádkozik. Szeged, 1947 jan. 8. Különböztetett tisztelettel: Dr. Halász Pál s. k. apátkanonok, belv. plébános.

Másolat. — A Csanádi Püspöktől. — Főtisztelendő Dr. Halász Pál úrnak, apátkanonok, plébános. Szeged, belváros. Örömmel olvastam Főtisztelendőségét jelentését az Evangéliumi Világszövetség imahetéről, melyet protestáns testvéreink jan. 5—12. között óhajtanak rendezni. Örömmel tölt el a terv, mert ezeket az imákat is „a mi Urunk Jézus Krisztus nevében” küldik az Ég felé, akár csak mi, és semmiesem alkalmasabb közelebb hozni egymáshoz a keresztyénség szétszakadt tagjait, mint a közös hit Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában. Az együttes imában azonban nem vehetünk részt, mert a „communicatio in sacris” vallásunk törvénye szerint tilos. Azonban imádkozni szándékunk az Evangéliumi Világszövetség tagjaival egyidőben és igaz testvéri szeretettel, annál is inkább, mert a püspöki kar is imahéjratot rendelt el és hiszem, hogy az annyifelől egotstromló imák áradata megszerzi Isten irgalmát

és lehozza számunkra a végleges békét. Szeged, 1947 jan. 3-án. Főpásztori áldással † András s. k. püspök.”

Mi pedig mit válaszoljunk erre?

Úgy érezzük, hogy csak azt, amit — hisszük — maga Isten adott a szánkba: „Akikben Isten elkezdte a jó dolgot, el is végzi a Krisztus Jézusnak napjáig!” (Fil. 1:6.)

Egyetlen dolgunk pedig csak az lehet, hogy a mi Urunkkal együtt még hűségesebben imádkozzunk: „Hogy mindnyájan egyenek legyenek; amint Te énbennem Atyám, és én Te benned, hogy ők is egyek legyenek mi bennünk: hogy elhiggye a világ, hogy Te küldtél engem.” (Ján. 17:21.)

Sőt higgyük, hogy: Unum corpus sumus in Christo = Egy test vagyunk a Krisztusban. — Már is!

Bakó László.

Tanítók kinevezése a VI. fizetési osztályba. A magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Molnár János debreceni, Tóth Béla nyírmeggyesi, Bakos Lajos törökszentmiklósi, Vánca Dezső hajdúböszörményi, Somogyiné Jánossy Mária hajdúböszörményi, Papp Gyula biharnagybajomi, Szendi István debreceni, Örmösné Szilágyi Júlia debreceni, Dr. Nagy Lajos karcagi, Tóth Jenő nyíregyházi, Fodor Jenő fehérgyarmati, Végh András mezőgyáni és Tokaji Gábor békési tanítókat az 5400—1946. M. E. sz. rendelet alapján a VI. fizetési osztály 3. fokozatába kinevezte.

HÍREK

Az egyházkerületi közgyűlés tartását az elnökség — a békésbányai egyházmegye elnökségének megokolt kérésére — avégből, hogy a közgyűlés anyaga az egyházmegyei közgyűlések által jobban előkészíthető legyen, — hűsvét esonka hetéről elhalasztotta és június 9—14 közt tervezi kitűzni. Ez alkalommal lelkézszerelés is lenne. — Közben egyházkerületi tanácsulések és időszaki bírósági ülések a szükséghez képest fognak tartatni.

Az Egyetemes Konvent elnökségi tanácsa 23—1946. számú határozatával a Pataky László lemondásával megüresedett konventi nemtanuló ifjuság missziójával megbízott lelkészi állásra Kiss Antal Jenő középiskolai missziói lelkészt helyezte át azzal, hogy működési köre első sorban a tiszántúli egyházkerület területére terjed ki.

Józsa László sarkadi vallásoktató-lelkész a presbitérium és a gyülekezet egyhangúlag hívta meg a sarkad-újteleki lelképástori állásra. Beiktatása 1946 december 22-én volt.

Lukácsi Gyula békésbányai egyházmegyei missziói lelkész hívta meg egyhangúlag a sarkadi gyülekezet a vallásoktató-lelkészi állásra. Beiktatása február 2-án volt.

Takács István meggyesegyházi missziói lelkész a most anyásított makó-rákosi gyülekezet egyhangúlag hívta meg lelképástoriának. Beiktatása január 19-én volt.

Lelkészi oklevelek érvénytelenítése. Az Egyetemes Konvent Elnöksége a háború pusztításai következtében eltűnt, vagy megsemmisült következő lelkészi okleveleket érvénytelenítette s a másodlat kiállítására az illetékes püspöki hivataloknak az engedélyt megadta:

Benedek Béla pándi lakos 1932 szeptember 30-án 132—1932. szám alatt kiállított I. és 309—1937. szám alatt 1937 szeptember 28-án kelt II. lelkészsképesítő bizonyítványát;

Nemény István nyíracádi lelképástor 1928 szeptember 20-án 21—1928. szám alatt kiállított I. lelkészsképesítő bizonyítványát;

Molnár Gyula diakónusképzőintézet lelkész 1937 október 2-án 9—1937. szám alatt kelt II. lelkészsképesítő bizonyítványát;

Kovács József esetényi lelképástor 1926 december 17-én 12—1926. szám alatt kelt I. és 1928 szeptember 12-én 3—1928. szám alatt Pápán kiállított II. lelkészsképesítő bizonyítványát;

Esze Tamás budapesti, Lórántffy Zsuzsanna-egyesületi lelkész 1930 december 10-én 15—1930. szám alatt Pápán kiállított II. lelkészsképesítő bizonyítványát;

Iffj. Pécsvárady Béla hivatásos tábort főllelkész 1938 szeptember 10-én 9—1938. szám alatt Pápán kelt I. és 1940 szeptember 5-én 11—1940. szám alatt Pápán kiállított II. lelkészsképesítő bizonyítványát;

Varga István mezőcsokonyai lelképástor 1937 szeptember 18-án 16—1937. szám alatt Pápán kiállított II. lelkészsképesítő bizonyítványát;

Dr. Jakab László szolnoki lakos 1918 december 10-én 209—1918. szám. alatt Debrecenben kiállított II. lelkészsképesítő bizonyítványát.

Az ökonomikus sajtószolgálat (S. Oe. P. I.) híreiből: Az északamerikai protestáns egyházak a háború sújtotta európai és ázsiai népek segélyezésére eddig (1947 január eleje) 70 millió dollárt gyűjtöttek össze s ebből 17 milliót már szét is osztottak. A készpénzsegély mellett kb. 5 millió kilogramm élelmiszert, ruhaneműt, vetőmagot, háziállatot stb. is osztottak szét több mint ötödfél millió dollár értékben. 1947-re a természetbeli segélyeket meg akarják kétszerezni, sőt háromszorozni. Az Európának szánt küldeményekből Németországnak 22%, Olaszországnak

13%, Görögországnak 12%, Lengyelországnak 11%, Magyarországnak 10% jutott. Az UNRRA tevékenysége nemsoká megszűnik s az amerikai egyházak így még fokozottabban érzik felelősségüket Európa és Ázsia állandó éhínségtől fenyegetett népei iránt. Még arra is vállalkoztak, hogy az USA kormányánál közbenjártak a bevándorlási kvóta felemelése iránt, hogy végső nyomortól és pusztulástól fenyegetett értékes európai egyének és családok munkát és kenyeret találhassanak az Únióban. A *budapesti Actio Catholica* 120 népkonyháján mindennap 15,000 személyt kap meleg ételt külföldi segélyből. Midőn az ősz folyamán az egyik küldemény megkészt s a népkonyhákat be kellett zárni, a protestáns segélyakciók siettek segítségére 31,000 kiló élelmiszettel. Ezt a ténnyt 1946 december 26-án a vatikáni rádió is hírül adta, a jezsuiták Szív-e pedig elismeréssel kommentálta. Viszont az *Actio Catholica* a neki jutott első élelmiszert-küldemény (500,000 kg) 24.5%-át a protestánsoknak engedte át még az ősz elején. *Olaszországban* újabban protestáns istentiszteleteket is közvetítenek rádióon, de azokat „felelőtlen elemek“ beavatkozásai lépten-nyomon megzavarják, vagy elsikkasztják.

A protestantizmus helyzete Spanyolországban. A spanyolországi protestánsok helyzete nagymértékben bizonytalan. A „Fueros de los Espagnoles“ (magyarul: „a spanyolok jogai“) című törvény kihirdetésekor azt remélték, hogy az igazi vallásszabadságot lassan, lépésenként megadják számukra. A való helyzet azt mutatja, hogy Spanyolország még mindig igen sok vonatkozásban róm. kat. nyomás alatt áll. A „Fueros“ ténylegesen csak a magánistentiszteletek jogát ismerte el, a nyilvános istentiszteletek tartása nincs megengedve, legfeljebb eltűrik. Protestánsok nem nyithatnak iskolákat, a protestáns gyermekek csak olyan iskolákba járhatnak, ahol csupán a „hivatalos“ katolikus vallást tanítják. Nincs módjuk a protestánsoknak arra sem, hogy egyházi jellegű vagy vallásos sajtótermékeket adjanak ki, mert minden sajtótermék kiadásához szükséges a katolikus egyház jóváhagyása: az „imprimatur“. Protestánsokat nem esketnek meg az állami házassági törvény szerint, de nem alkalmaznak állami, vagy közhivatalokban sem. Az érv ez utóbbi esetben mindig: az állam katolikus. A protestánsok helyzete az államhoz intézett s a teljes vallásszabadság biztosítását kérő felhívás után is változatlan maradt. (Prot. Egyházi Híradó.)

A kollégiumi felsegítési akcióra a milliós világban még jött az egyházaktól és egyesektől néhány adomány, később megszűntek az adományok ezen a címen, de annál nagyobb értékű áldozatkészség nyilvánult meg főként a debreceni szülőktől az iskolaépület, s a tantermek rendbehozására, részben abban, hogy saját munkájukkal járultak hozzá a termék rendbehozásához, kifestéséhez, részben a tanulók gyűjtése alapján nagy összegeket áldoztak erre a célra. A forint bevezetése után azonban már néhány egyház újra reá gondolt annak idején vállalt önkéntes kötelezettségére s a pengőben megajánlott összegeket forintban beküldötte, ezzel a kollégiumi felsegítési akciót újra felélesztették.

Ilyen címen a következő adományok folytak be a kollégiumi pénztárba:

Csuka László nyomdászalából 51.50, Horváth Gábor 10.—, Csengeri református egyház 20.— (10.—), Kötégán református egyház 30.—, Majtis református egyház 15.— (15.—), Tiszakanyár 30.— (20.—), Csokonai László, Békés 20.— (20.—), Zsurk református egyház 7.86 (5.—), Turricse református egyház 20.— (20.—), Fülöp református egyház 10.— (10.—), Darnó református egyház 8.— (5.—), Gyulaházi református Nőszövetség 26.30, Makó 1946. VIII. 1—1947. VII. 31-ig 600.— (600.—). (Zárójelben a régi megajánlás pengőben.)

Mivel a Kollégium helyzete — földbirtokainak igénybevétele és alapítványainak megsemmisülése, s a háborús kárai miatt — ilyen nehéz sohasem volt, örömmel nyugtatjuk a fenti egyházak önkéntes megmozdulásait s a követendő példát szeretettel ajánljuk a többi megajánlók szíves figyelmébe.

Nyolnapos evangélikáció volt Tiszaesegén az egyházkerületi evangélikációk során. Bér nagy hideg volt, a gyülekezet szépen látogatta az evangélikációkat. Az evangélikációs szolgálatokat helyben Nagymáté László tiszacsegei lelképástor munkatársaival irányította. Az evangélikátorok Kovács Imre körösszegapáti lelképástor, Újhelyi Mihály törökszentmiklósi tanító és Horváth Zoltán teológus testvéreink voltak. A nagy hideg miatt vonat nem indult a Hortobágyról és így legnagyobb részt gyalog jöttek Debrecenbe evangélikáló testvéreink.

Tiszanagyfalu régóta várt arra, hogy hallja Isten üzenetét abban a nehéz helyzetben, amelybe belekerült. Kovács István tiszacsegei lelképástor és Szabó Géza segédlelkész nagy buzgósággal készítettek az evangélikáció ügyét. De nem maradt mögöttük a tisznanagyfalui presbitérium sem el. Élén fáradhatatlan kurátorával, aki mindent félretett az evangélikáció napjaiban és semmi másnak nem élt, csak az evangélikációnak. Jöttek is a gyülekezet tagjai. A falakat szorongatták, olyan sokan voltak együtt. Az evangélikációs szolgálatokat Tamás Ferenc és Horváth Zoltán teológustestvéreink látták el.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

351—1947. szám.

TÁRGY: Általános iskola ügye.

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú iskolák igazgatóságához, az esperes és egyházmegyei tanügyi előadó urakhoz.

Felhívom közép- és középfokú iskoláink igazgatóságait és az egyházmegyei tanügyi előadó urakat, terjesszenek hozzám jelentést (utóbbiak az esperes urak útján) az általános iskolára vonatkozó eddigi tapasztalataikról.

A jelentés feleljen a következő kérdésekre:

1. Megszervezte-e az általános iskolát az egyházmegye mindazon egyházközsége, amelynek a vonatkozó rendelet szerint ezt meg kellett volna szervezni?

2. Ha nem szervezte meg, miért nem?

3. Mi valósítható meg az általános iskolában az általános iskolákra vonatkozó rendelkezésekből?

4. Mely rendelkezések vihetők keresztül csak nehézségek, vagy módosítás mellett?

5. Mely rendelkezések azok, amelyek egyáltalában nem valósíthatók meg?

6. Melyek azok a rendelkezések, amelyek próbaként megkísérlelhetők?

7. A jelentés terjedjen ki azokra a tapasztalatokra is, hogy a hitvallásos iskolák közötti felekezeti kooperációra milyen lehetőségek mutatkoznak.

Tekintettel arra, hogy ezekre a jelentésekre további intézkedés céljából sürgős szükségünk van, felhívom közép- és középfokú iskoláink igazgatóságait, az esperes és egyházmegyei tanügyi előadó urakat, hogy jelentéseiket legkésőbb folyó évi március hó 31-ig hivatalom címére feltétlenül adják postára. E rendelkezésem ellen vétőkkel, illetve mulasztókkal szemben kénytelen leszek megfelelő eljárást folyamatba tenni.

Debrecen, 1947 február 20.

146—1947. szám.

TÁRGY: Vándordiák-mozgalom megindítása.

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú iskolák igazgatóihoz.

A budapestvidéki tankerületi főigazgató úr 5905/1946—47. sz. a. arról értesített, hogy országos mozgalmat indított, amelynek az a célja, hogy a tanulóifjúság helységről-helysére vándorolva közvetlenül ismerje meg a magyar földet és népét. Kéri az általa megindított vándordiák-mozgalom pártolását.

A vándordiák-mozgalom üdvös céljára tekintettel felhívom közép- és középfokú iskoláink igazgatóit, hogy a nagy szünet tartamára a vezetésük alatt álló intézet épületében tartsanak fenn egy helyiséget vándordiákok számára, a legszükségesebb bútorzattal (ágy, szalmazsák, pokróc) rendezzék be és gondoskodjanak arról, hogy a vándordiákok számára berendezett helyiségben elszállásolt diákok az intézet székhelyének és környékének nevezetességét megismerjék s annak lakóit és életét közelebbről megismerjék.

Debrecen, 1947 február 20.

472—1947. szám.

TÁRGY: Iskolák statisztikai adatai.

KÖRLEVÉL

valamennyi tanintézet igazgatóihoz és az iskolaszéki elnökök urakhoz.

Az Egyetemes Konvent elnöksége 687—1947. sz. a. kelt leiratában arról értesít, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr folyó évi január hó 4-én 15.637—1947. V. szám alatt kelt rendeletével elrendelte az összes nép- és általános közép- és középfokú iskolák statisztikai adatainak összegyűjtését. Ennek a rendeletnek az értelmében a hitfekezeti iskolák a kibocsátott kimutatásokból saját egyházi hatóságuk részére egy-egy példánnyal többet készítenek el. Az adminisztrációs költségek csökkentése, valamint a statisztikai felmérés lebonyolításának egyszerűsítése céljából a miniszter úr úgy intézkedett, hogy az egyházi hatóságok részére kiállított példányokat is hozzá küldjék meg.

Felhívom az igazgató és iskolaszéki elnökök urakat, hogy a részükre megküldött kimutatásokat ezúttal a 15.637—1947. V. sz. rendeletben meghatározott módon terjesszék fel. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a fenti módon összegyűjtött kimutatások egy-egy példányát iskolafajonként csoportosítva fogja beérkezésük után rendelkezésünkre bocsátani.

Debrecen, 1947 február 20.

482—1947. szám.

TÁRGY: Állami rendelkezések az autonóm iskolákban.

KÖRLEVÉL

valamennyi tanintézet igazgatóihoz és iskolaszéki elnökök urakhoz.

Tudomásulvétel céljából közlöm a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 139.272—1946. V. sz. alatt az egyházi hatóságok alatt álló főiskolákkal való érintkezés tárgyában a tankerületi főigazgatókhoz és tanfelügyelőkhez intézett következő rendeletét:

„Mind többször fordul elő, hogy egyes állami tanügyigazgatási hivatalok egyházi iskolákban olyan ügyekben és olyan módon kívántak rendelkezni, amelyek túllépik a közoktatásügyi igazgatóságról szóló 1935. VI. tc.-ben, valamint e törvények végrehajtására kiadott Utasításban részükre megállapított jogkört. A demokratikus iskolarendszer kiépítése, az iskolák ügyeinek gyors és hatásos elintézése, nem utolsó sorban a tanításnak és nevelésnek a különböző iskolafenntartók iskoláiban elérhető legnagyobb összhangja érdekében szükségesnek tartom ezért az alárendelt hatóságok figyelmét felhívni az idézett törvényben és Utasításban foglalt elvek érvényesítésére.

Adott esetekből kifolyólag különösen kiemelem a következőket:

1. Az 1935. VI. tc. 8. §-ának 1. bekezdése szerint az egyházi hatóság alá tartozó iskolákat az illetékes egyházi hatóságok saját szabályaik szerint igazgatják, ugyanezen törvény 9. §-a azonban biztosítja részemre azt a jogot és köteleiséget, hogy ezen iskolák felett az állami főfelügyeletet gyakoroljam.

Az említett törvényhelyek szerint az állami főfelügyeleti jog keretében eljáró tankerületi főigazgató, tanfelügyelőnek, illetőleg megbízottainak joguk és köteleességük meggyőződést szerezni arról, hogy a jogszabályok rendelkezései az egyházi iskolákban megtartatnak-e, továbbá, hogy a tanítás szelleme és a tanulmányi eredmény a megszabott követelményeknek megfelelő-e, *de nincs rendelkezési joguk*, hanem csak az illetékes egyházi hatóság útján érintkezhetnek az érintett egyházi iskolákkal.

A főfelügyeleti jog keretében eljáró tankerületi főigazgató, tanfelügyelő, illetőleg megbízottjuk az iskolalátogatás során figyelmeztethetik az iskola igazgatóját, ha a jogszabályok rendelkezései nem tartatnának meg, vagy a tanulmányi eredmény a megszabott követelményeknek nem felel meg, *de nem követelhetik egyéni elgondolásaik végrehajtását*. Az iskolalátogatáson kívül észrevételeiket az egyházi hatósággal közölik s ha ez nem járna eredménnyel, hozzám tegyenek jelentést. (1935. VI. 9. § 4. és 5. bekezdés.)

2. Külön megkeresés nélkül kötelesek az egyházi iskolák a főfelügyeleti jog gyakorlása végett bemutatni a módszeres értekezletek jegyzőkönyveit, a tantárgyfelosztást, tanmeneteket, órarendeket, a használni kívánt tan- és segédkönyvek jegyzékét, továbbá a rendszeresen megisméltető statisztikai adatokat (ezek: *kimutatás a beírt rendes tanulókról, a magánvizsgálatot tett tanulók kimutatása, a magánvizsgálatok, érettségi és képesítő vizsgálatok ideje, az évkönyv*). Egyéb, az állami főfelügyeleti jog érdemleges gyakorlathatása érdekében szükséges, de nem rendszeresen megisméltető adatszolgáltatásokat és kimutatásokat a nevében eljáró tankerületi főigazgató, tanfelügyelő, illetőleg megbízottjuk esetől-esetle az egyházi hatóság útján kérje az iskolától. Csak halasztást nem tűrő sürgős esetekben fordulhatnak közvetlenül az iskolához, azonban ezt a körülményt egyidejűleg jelentsék az illetékes egyházi iskolai hatóságnak is.

A bemutatásra kerülő jegyzőkönyveket, tanmeneteket, órarendeket, kimutatásokat, jelentéseket, adatszolgáltatásokat a főfelügyeleti jog gyakorlásában nevében eljáró szervek a felülvizsgálat után mindig az egyházi hatóságnak küldjék meg.

A felülvizsgálat a jogszabályok megtartásának ellenőrzésére terjedjen ki, egyéni elgondolások, kívánságok, tervek és ösztönzések érvényesítése nem tartozik a főfelügyeleti jogkörébe, az ilyeneket az egyházi hatósággal közölni lehet ugyan, de azok végrehajtását igényelni nem.

3. Az ügyek gyors elintézését, az egyházi és állami iskolai hatóságok surlódásmentes és eredményes együttműködését legjobban a törvényben gyökerező jogok elismerése és érvényesítése biztosítja. Minthogy azonban sem a törvény, sem az Utasítások nem terjedhetnek ki a gyakorlati élet minden mozzanatára, szükségesnek tartom nyomatékosan hangsúlyozni a különböző autonóm iskolafenntartókkal való konkrét érintkezések kapcsán a megfelelő, kicsinyességtől és érzékenykedéstől mentes érintkezési formát. E tekintetben a hivatalok vezetői használják a szokásos tárgyilagos hangot, az iskolalátogatókat pedig utasítsák, hogy iskolalátogatóik során az 1935. VI. tc. 14. §-a alapján a népoktatási intézetek ellenőrzésével megbízott körzeti iskolafelügyelők és tanügyigazgatási hivatalok iskolalátogató tagjai részére kiadott Utasítás szerint járjanak el. (7000—1935 VKM rendelet 4. §.)

Debrecen, 1947 február 20.

527—1946. szám.

TÁRGY: Egyházi és iskolai adók együttes kezelése.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű esperes és lelkipásztor urakhoz.

Tudomásulvétel céljából közlöm, hogy az Egyetemes Konvent elnöksége az egyházi és iskolai adók együttes kezelése ügyében a többi egyházak képviselőivel együtt már huzamosabb idő óta tárgyalásokat folytat a pénzügyminisztérium illetékes osztályával.

A több ízben folytatott megbeszélés alapján a pénzügyigazgatósághoz kiadandó körlevél tervezete elkészült s előreláthatólag az rövidesen kiadásra kerül, amelyről az érdekelteket tájékoztatni fogjuk.

Debrecen, 1947 február 22.

Révész Imre
püspök.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK

A debreceni ref. Kollégium tanítóképzőintézete pályázatot hirdet egy nyugdíjazás folytán megüresedett államsegélyes vallás-filozófia-pedagógia szakos tanári állásra. Pályázhatnak vallás- és tanítóképzőintézeti pedagógia-filozófia szakos képesítésű oklevéllel bíró ref. tanárok. Javadalmazása törvényszerű. Határidő a hirdetés megjelenése utáni 15 nap. A pályázatokat Debrecen, Ref. Kollégium Tanítóképzőintézete igazgatójának kell megküldeni.

Kareag református gimnáziumának igazgatótanácsa a következő tanszékeket, minthogy a tanszékek tanárai hadifogóságban vannak, a vallás- és közoktatásügyi miniszter 17.444—1947. V. sz. miniszteri rendelet értelmében ideiglenes alkalmazással betölti: 1. *mennyiségtan-termesztan*, 2. *földrajz-termesztan*, 3. *testnevelési tanszék*. Pályázhatnak református és ev. vallású okl. középiskolai tanárok. Határidő: 21 nap.

Kareag református gimnáziumának igazgatótanácsa pályázatot hirdet 1. lemondás folytán megüresedett *magyar-angol*, 2. nyugdíjazás folytán megüresedett *mennyiségtan-termesztan*, 3. *rajz-szakos rendes tanári* állásra. Pályázhatnak református és ev. vallású középiskolai tanárok. Határidő: 21 nap.

Zsurk református egyházközsége 14 napi határidővel pályázatot hirdet a lemondás alatt levő *kántortanítói* állásra. Helyi javadalom 18 értékegység. Kántorpróba saját költségén kötelező.

Csereajánlat. A szabocsi 1200 lelkes gyülekezet lelkipásztora a Tisza partjáról elcserezné állását, javadalma jónak mondható, mely földből (gyümölcsös is), terményből, fájáradóságból és államsegélyből áll. Ajánlatot Szerkesztőségbe „Református község” jellegre kér.

Csere. 640 lelkes gyülekezet: *Kunszentmárton* lelkésze cserezné. Közvetlen a Körös partján, városias, fejlődő hely. ezeltört város volt. Hivatalok, ügyvédek, orvosok, gyógyszerészek. Iskolák államiak: polgári fiú és leány, 25 tanerős, elemi iskola, újrendszerű tanító- és -nőképző. Államsegély: kongrua ezután is lesz. Egyháztól készpénz, jó terméskor terményre is változtatható részben. Földjavadalom van, templomkert (300 □-öl), jó veteményes, gyümölcsös. Fővonalon (békéscsabai) vasútállomás, parókiaútól 7 percre, békében három, ma egy irányban, autóbussz-, gőzhajóállomás. Békében fél órára szentesi áll. gimnáziumba jártak a tanulók. Új, modern templom villany-nyal, fűtéssel, új, modern, összkomfortos parókia, környék legszebb parókiaja. Villany négy helyen, vízvezeték, aszfalt elötte. Tavaszra ajánlom a csereit. Szórványközség csak Szelevény. Cím: *Kunszentmárton*. Szórványközség.